

RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PÁTÁ SEKCE

VĚC GOLHA proti ČESKÉ REPUBLICĚ

(stížnost č. 7051/06)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

26. května 2011

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Rozsudek je v autentickém anglickém znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC (www.echr.coe.int). Pořízený úřední překlad do českého jazyka není autentickým zněním rozsudku.

Ve věci Golha proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení

Dean Spielmann, *předseda*,

Elisabet Fura,

Karel Jungwiert,

Mark Villiger,

Isabelle Berro-Lefèvre,

Ann Power,

Ganna Yudkivska, *soudci*,

a Stephen Phillips, *zástupce tajemnice sekce*,

po poradě konané ve dnech 5. a 12. dubna 2011,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat posledně uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 7051/06) směřující proti České republice, kterou dne 11. února 2006 podal k Soudu občan České republiky pan Vojtěch Golha („stěžovatel“) na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec, pan V. A. Schorm z Ministerstva spravedlnosti.

3. Stěžovatel tvrdí, že občanskoprávní řízení trvalo nepřiměřeně dlouho, odškodnění, které obdržel, nebylo dostatečné a že byly porušeny články 6 a 13 Úmluvy.

4. Dne 1. září 2009 se Soud rozhodl uvědomit o stížnosti vládu. Dále bylo rozhodnuto, že přijatelnost a odůvodněnost stížnosti budou projednány současně (článek 29 odst. 1).

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

5. Stěžovatel se narodil v roce 1938 a žije ve Stochově v České republice.

1. Řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů

6. Dne 2. května 1988 podala u Okresního soudu v Kladně bývalá manželka stěžovatele („žalobkyně“) návrh na zahájení občanskoprávního řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

7. Od ledna 1989 do srpna 1993 se soud s pomocí pěti soudních znalců snažil ocenit sporný movitý a nemovitý majetek. Dne 18. dubna 1994 soud bezpodílové spoluvlastnictví vypořádal.

8. V únoru 1995 Krajský soud v Praze na základě odvolání podaného stěžovatelem zrušil rozsudek ze dne 18. dubna 1994 a vrátil věc okresnímu soudu, který v březnu 1995 nařídil vypracování nového znaleckého posudku za účelem ocenění nemovitosti patřící do bezpodílového spoluvlastnictví manželů. V září 1995 okresní soud požádal stěžovatele, aby si v dané lhůtě zajistil jiného právního zástupce, neboť tomu původnímu nebylo možné doručovat.

9. V květnu 1995 a únoru 1996 informoval znalec okresní soud o tom, že mu stěžovatel zabránil ve vstupu do domu, kde měl provést ocenění nemovitosti. Dne 26. února 1996 udělil okresní soud stěžovateli pokutu za to, že znalci znemožnil získání údajů pro jeho posudek. Znalecký posudek byl vypracován v lednu 1997.

10. V březnu 1999 vydal okresní soud rozsudek, kterým nově rozhodl o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Stěžovatel proti němu podal odvolání a krajský soud v únoru 2000 rozsudek zrušil a vrátil věc okresnímu soudu, který dne 5. června 2001 vydal třetí rozsudek.

11. Tento rozsudek byl změněn krajským soudem dne 16. července 2002 na základě odvolání podaných účastníky řízení.

12. V listopadu 2002 podal stěžovatel dovolání, v němž mimo jiné tvrdil, že nemovitost neměla být zahrnuta do bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

13. Mezitím dne 28. února 2003 nařídil okresní soud výkon posledních dvou rozsudků. Dne 30. října 2003 soud ustanovil znalce, jehož úkolem bylo ocenění nemovitosti pro účely výkonu rozhodnutí, a stěžovateli nařídil, aby se znalcem spolupracoval.

14. Dne 29. ledna 2004 Nejvyšší soud zrušil poslední rozsudky z let 2001 a 2002 a vrátil věc okresnímu soudu, který dne 10. října 2006 zastavil řízení o výkonu rozhodnutí.

15. Dne 23. srpna 2004 žalobkyně zemřela a její nový manžel vstoupil do řízení jako právní nástupce.

16. Dne 14. února 2007 okresní soud počtvrté rozhodl o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Dne 21. září 2007 soud opravil v rozsudku písařské chyby.

17. Dne 8. ledna 2008 tento rozsudek zrušil krajský soud a vrátil věc okresnímu soudu, který dne 6. března 2008 rozhodl, že do řízení mohou přistoupit rovněž tři děti žalobkyně.

18. Dne 28. března 2008 zemřel nový manžel žalobkyně a jeho dvě děti přistoupily do řízení jako jeho právní nástupci. Dne 8. srpna 2008 stěžovatel odvolal plnou moc svého právního zástupce.

19. Dne 10. února 2009 vydal okresní soud pátý rozsudek ve věci vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

20. Dne 19. března 2009 podal stěžovatel odvolání a dne 30. dubna 2009 krajský soud rozsudek zrušil. V červnu 2009 se stěžovatel vzdal práva na zástupce ustanoveného soudem.

21. Dne 24. června 2009 zastavil okresní soud řízení z toho důvodu, že žalobci vzali zpět své nároky. Stěžovatel podal odvolání, na jehož základě dne 12. listopadu 2009 krajský soud zrušil rozhodnutí okresní soudu z důvodu vad řízení.

22. V období od 8. prosince 2009 do 19. února 2010 se soudní spis nacházel u Obvodního soudu pro Prahu 2 pro potřeby řízení o náhradě škody způsobené nepřiměřenou délkou řízení. Dne 1. února 2010 stěžovatel oznámil České advokátní komoře podvodné jednání svého nového právního zástupce.

23. Dne 24. února 2010 vydal Okresní soud v Kladně svůj šestý rozsudek o vypořádání majetku.

24. Na základě odvolání podaného stěžovatelem byl tento rozsudek dne 14. října 2010 změněn krajským soudem a nabyl právní moci dne 22. listopadu 2010. Podle rozsudku připadla stěžovateli nemovitost a všechny zbývající movité věci a bylo mu nařízeno zaplatit žalobcům náhradu za jejich podíl. Dopisem ze dne 27. ledna 2011 stěžovatel informoval Soud, že podal dovolání k Nejvyššímu soudu. Řízení tedy zřejmě stále probíhá.

2. Řízení o náhradě škody

25. Dne 16. dubna 2007 stěžovatel požádal Ministerstvo spravedlnosti podle zákona č. 82/1998 Sb., ve znění zákona č. 160/2006 Sb., o náhradu nemajetkové újmy, která mu

vznikla nepřiměřenou délkou řízení. Nemajetkovou újmu, kterou utrpěl, vyčíslil na 285 000 Kč (10 962 €), majetkovou újmu vyčíslil na 2 000 000 Kč (76 923 €) a „ztrátu času a náklady řízení“ na 179 494 Kč (6 903 €).

26. Dne 3. srpna 2007 potvrdilo ministerstvo přijetí stěžovatelovy žádosti a požádalo o další dokumenty k prokázání nemajetkové újmy. Dne 27. srpna 2007 předložil stěžovatel požadované dokumenty ministerstvu.

27. Vzhledem k tomu, že ministerstvo nevyřídilo stěžovatelovu žádost v zákonné lhůtě šesti měsíců, stěžovatel podal dne 6. listopadu 2007 proti ministerstvu občanskoprávní žalobu na náhradu škody.

28. V dopise ze dne 22. února 2008 Ministerstvo spravedlnosti uznalo, že řízení bylo nepřiměřeně dlouhé a že v jeho rámci došlo k nesprávnému úřednímu postupu ve smyslu § 13 zákona č. 82/1998 Sb. Při určení přiměřeného zadostiučinění vycházelo ministerstvo z judikatury Soudu. Vzhledem k poměrné složitosti řízení, úmrtí jednoho účastníka během řízení a nespolečnosti stěžovatele se znalcem v letech 1995 až 1996 přiznalo ministerstvo stěžovateli 85 000 Kč (3 270 €) z titulu nemajetkové újmy. Ministerstvo dále uvedlo, že nebyla zjištěna příčinná souvislost mezi náklady řízení a nároky na odškodnění za majetkovou škodu na jedné straně a délkou řízení na straně druhé, a tyto nároky byly proto odmítnuty. Stěžovatel obdržel částku dne 3. března 2008.

29. Dne 20. září 2010 Obvodní soud pro Prahu 2 částečně vyhověl stěžovatelově občanskoprávní žalobě a přiznal mu částku 75 500 Kč (3 060 €) jako přiměřené zadostiučinění vedle částky přiznané ministerstvem. Soud dospěl k závěru, že řízení ve věci trvalo celkem více než 22 let a že bylo do určité míry složité. Soud dále uvedl, že stěžovatel přispěl k délce řízení průtahy v celkové délce pěti let a že znalci a ostatní účastníci způsobili průtahy v řízení v celkové délce více než dvou let. Soud uznal, že zbývajících čtrnáct a půl roku je přičítatelných státu a že i přes majetkovou povahu řízení byl jeho výsledek pro stěžovatele významný, neboť byl vyššího věku, nebyl v dobrém zdravotním stavu a řízení se týkalo mimo jiné místa jeho bydliště. Soud poté odečetl od celkové délky řízení sedm a půl roku, což byly průtahy nezpůsobené státem, a stanovil dlužnou částku, která měla být stěžovateli přiznána. Tato částka byla upravena procentními mírami, které představovaly složitost věci (-20 %), počet zapojených instancí (-20 %), chování stěžovatele (-26 %), jeho zdravotní stav a věk a význam předmětu řízení pro něj (+20 %). Konečné přiměřené zadostiučinění se skládalo ze dvou částí. Za délku řízení ve věci byla stěžovateli přiznána částka 45 500 Kč (1 844 €), a to navíc k částce přiznané ministerstvem. Kromě toho soud uznal, že i samo řízení o odškodnění bylo zdlouhavé, a z tohoto titulu stěžovateli přiznal další částku 30 000 Kč (1 216 €).

30. Dne 2. listopadu 2010 byla celková částka převedena stěžovateli. Rozsudek nabyl právní moci dne 9. listopadu 2010. Stěžovatel se proti němu dne 20. listopadu 2010 odvolal a požádal o prominutí zmeškání lhůty k odvolání z důvodu hospitalizace. Tato žádost byla zamítnuta jako opožděná. Zdá se, že žádné formální rozhodnutí o odvolání nebylo vydáno.

II. PŘÍSLUŠNÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVO

31. Příslušné vnitrostátní právo a praxe týkající se prostředků nápravy nepřiměřené délky soudních řízení jsou uvedeny v rozhodnutí Soudu ve věci *Vokurka proti České republice* {(rozhodnutí), č. 40552/02, § 11 až 24, 16. října 2007}.

III. DOPORUČENÍ CM/Rec(2010)3 VÝBORU MINISTRŮ RADY EVROPY ČLENSKÝM STÁTŮM TÝKAJÍCÍ SE ÚČINNÝCH PROSTŘEDKŮ NÁPRAVY NEPŘIMĚŘENÉ DÉLKY ŘÍZENÍ

32. Toto doporučení přijaté dne 24. února 2010 poskytuje členským státům návod ohledně prostředků nápravy nepřiměřené délky vnitrostátních řízení. Mimo jiné vládám doporučuje:

„8. zajistit, aby žádosti o urychlení řízení nebo poskytnutí náhrady byly vyřízeny příslušným orgánem urychleně a aby tyto žádosti byly účinným, přiměřeným a dostupným prostředkem nápravy.“

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

33. Stěžovatel namítá, že délka řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů byla nepřiměřená.

34. Článek 6 Úmluvy zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla (...) v přiměřené lhůtě projednána (...) soudem (...), který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích (...).“

A. K přijatelnosti

1. Postavení oběti

35. Vláda tvrdí, že stěžovatel již nemůže být považován za oběť porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě. Zdůvodňuje to tím, že Ministerstvo spravedlnosti uznalo porušení a poskytlo stěžovateli dostatečné spravedlivé zadostiučinění.

36. Vláda ve svém stanovisku předloženém dne 15. ledna 2010 uvedla, že částku 3 270 € přiznanou Ministerstvem spravedlnosti lze považovat za přiměřenou a dostatečnou. Taková částka není zanedbatelná z pohledu vnitrostátního práva, v jehož rámci mohou dědicové v případě smrti příbuzného obdržet náhradu ve výši do 9 230 € z titulu nemajetkové újmy, která je nesrovnatelně závažnější. Vláda zdůrazňuje, že toto přiměřené zadostiučinění je rovněž vyšší než částka přiznaná Soudem z titulu nemajetkové újmy způsobené stěžovatelům, kterým nebyla v rozporu s článkem 3 Úmluvy zaručena přiměřená zdravotní péče ve vězení (viz *Wenerski proti Polsku*, č. 44369/02, § 84, 20. ledna 2009, a *Kaprykowski proti Polsku*, č. 23052/05, § 81, 3. února 2009).

37. Stěžovatel tvrdí, že vzhledem k délce řízení ve věci je přiznaná částka nedostatečná.

38. Soud opakuje, že pokud vnitrostátní orgány konstatují porušení a jejich rozhodnutí je vhodnou a dostatečnou nápravou tohoto porušení, stěžovatel již nemůže být považován za oběť ve smyslu článku 34 Úmluvy (viz *Apicella proti Itálii* [velký senát], č. 64890/01, § 70, 29. března 2006).

39. V projednávaném případě má Soud za to, že první podmínka, tedy zjištění porušení, byla splněna dne 22. února 2008 a dne 20. září 2010, kdy Ministerstvo spravedlnosti a Obvodní soud pro Prahu 2 uznaly porušení stěžovatelova práva na projednání věci v přiměřené lhůtě.

40. Pokud jde o druhou podmínku, Soud uvádí, že stěžovateli byla přiznána částka odpovídající 5 114 € za délku řízení ve věci. Částku 3 270 € přiznanou ministerstvem obdržel

poštovní poukázkou ze dne 3. března 2008 a částku 1 844 € přiznanou Obvodním soudem pro Prahu 2 obdržel poukázkou ze dne 2. listopadu 2010.

41. Soud je uspokojen tím, že Obvodní soud pro Prahu 2 při výpočtu přiměřeného zadostiučinění odkázal na příslušnou judikaturu a že vzal v úvahu délku řízení o odškodnění, a zvýšil proto konečné zadostiučinění o 1 216 €. Soud však připsal průtahy v řízení v délce více než dvou let znalcům a ostatním účastníkům. Až po odečtení těchto dvou let a pěti let z důvodu chování stěžovatele soud uznal, že zbývající průtahy byly přičitatelné pouze státu. V této souvislosti Soud zdůrazňuje, že i přes svou neodmyslitelnou nezávislost jsou znalci pod kontrolou vnitrostátních soudů, které jsou povinny zajistit plynulý výkon spravedlnosti (viz *Cambal proti České republice*, č. 22771/04, § 33, 21. února 2006). Stát se tedy nemůže zprostit odpovědnosti za průtahy způsobené znalci, pokud k nim nepřispěl stěžovatel. Soudy rovněž nemohou stěžovateli přičítat průtahy spojené s obstrukcemi žalovaného, jelikož přístup ostatních účastníků nezbavuje soudy povinnosti zajistit urychlené řízení (viz *Sürmeli proti Německu* [velký senát], č. 75529/01, § 129, ESLP 2006-VII, a *Smirnova proti Ukrajině*, č. 36655/02, § 69, 8. listopadu 2005).

42. Soud má dále za to, že obvodní soud postihl stěžovatele za jeho chování během řízení dvakrát. Nejprve když odečetl pět let, které měly odpovídat stěžovatelově podílu na celkové délce řízení, a poté když v následujícím kroku upravil výslednou částku odpočtem 26 % z důvodu stěžovatelova chování (viz § 29 výše).

43. S ohledem na skutkové okolnosti případu a zásady stanovené v judikatuře {viz *Apicella*, cit. výše, § 67 až 118; *Scordino proti Itálii* (č. 1) [velký senát], č. 36813/97, § 178 až 213, ESLP 2006-V; a *Cocchiarella proti Itálii* [velký senát], č. 64886/01, § 65 až 107, ESLP 2006-V} má soud za to, že částku 160 500 Kč (přibližně 5 114 €) přiznanou Ministerstvem spravedlnosti a Obvodním soudem pro Prahu 2 z titulu délky řízení ve věci nelze považovat za přiměřenou a dostatečnou nápravu.

V této souvislosti Soud podotýká, že rozhodné období, které vzaly v úvahu vnitrostátní orgány, pokrývá celé řízení od roku 1988, zatímco rozhodné období a hodnocení Soudu se týká pouze období od 18. března 1992, kdy Úmluva vstoupila v platnost pro Českou republiku.

44. Vzhledem k výše uvedenému Soud uzavírá, že k datu tohoto rozsudku stěžovatel neztratil postavení oběti ve smyslu článku 34 Úmluvy.

2. Nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

45. Vláda tvrdí, že stěžovatel nevyčerpal vnitrostátní prostředky nápravy neboť, řízení o odškodnění stále probíhalo u prvoinstančního soudu a jeho výsledek nebylo možno předvídat. Nebylo tedy možno vyloučit, že soudy přímo použijí zásady stanovené v judikatuře Soudu, zejména pokud jde o možnost přiznání vyšší náhrady v případě objektivně vznikajících průtahů v řízení o odškodnění (viz *Apicella*, cit. výše, § 96, a *Sartory proti Francii*, č. 40589/07, § 24, 24. září 2009).

46. Vláda poukazuje na to, že dle českého práva je v zásadě nutné žádat o náhradu nemajetkové újmy v důsledku zdlouhavého řízení také u soudu, a to obvykle alespoň před soudy prvního a druhého stupně (viz *Najvar proti České republice* (rozhodnutí), č. 8302/06, 3. března 2009). V okamžiku podání stanoviska vlády dne 15. ledna 2010 byla tedy projednávaná stížnost předčasná.

47. Vláda dále uvádí, že rychlejšímu dokončení řízení o odškodnění zabránila objektivní překážka pokračujícího, paralelně probíhajícího řízení ve věci. Obvodní soud pro Prahu 2 opakovaně žádal o přístup ke spisu pro účely řízení o odškodnění, ale Okresní soud v Kladně ani Krajský soud v Praze nemohly této žádosti vyhovět, protože spis potřebovaly pro účely řízení ve věci.

48. Stěžovatel se ke stanovisku vlády nevyjádřil.

49. Soud opakuje, že kromě skutečně přiznané částky je třeba věnovat zvláštní pozornost rychlosti samotného nápravného opatření, jelikož přiměřenost prostředku nápravy může být oslabena nepřiměřenou délkou jeho trvání (viz mimo jiné *Doran proti Irsku*, č. 50389/99, § 57, ESLP 2003-X (výňatky); *Sürmeli*, cit. výše, § 101; a *Martins Castro a Alves Correia de Castro proti Portugalsku*, č. 33729/06, § 53, 10. června 2008). V této souvislosti Soud podotýká, že některé státy se rozhodly omezit řízení o odškodnění na jeden nebo dva stupně soudní soustavy (viz *Slaviček proti Chorvatsku* (rozhodnutí), č. 20862/02, ESLP 2002-VII; *Andrášik a další proti Slovensku* (rozhodnutí), č. 57984/00, 60237/00, 60242/00, 60679/00, 60680/00, 68563/01 a 60226/00, ESLP 2002-IX; *Charzyński proti Polsku* (rozhodnutí), č. 15212/03, § 14, ESLP 2005-V; a *Scordino*, cit. výše, § 62). Kromě toho bylo rozhodnuto, že řízení o odškodnění v Itálii, které trvalo na jedné soudní úrovni jedenáct měsíců, bylo nepřiměřeně dlouhé {viz *Simaldone proti Itálii*, č. 22644/03, § 29, ESLP 2009-... (výňatky)}.

50. Pokud jde o kompenzační prostředek podle českého práva, Soud již konstatoval, že řízení před dvěma soudními instancemi, kterému předcházelo povinné správní řízení podle § 14 a 15 zákona č. 82/1998 Sb., poskytlo státu dostatečnou možnost napravit tvrzené porušení. Je třeba poznamenat, že rozhodnutí přijaté odvolací instancí nabývá právní moci bez ohledu na možné rozhodnutí Nejvyššího a Ústavního soudu. Za těchto okolností má Soud za to, že požadovat po stěžovatelích, aby uplatnili svůj nárok u těchto vyšších soudních instancí, by na jedné straně znamenalo zátěž pro stěžovatele, pokud jde o jejich čas a náklady, na druhé straně by vedlo k riziku přetížení vyšších soudů {viz *Najvar*, cit. výše, a *Uher proti České republice* (rozhodnutí), č. 45566/04, 2. září 2008}.

51. V projednávaném případě Soud poznamenává, že stěžovatel podal žádost Ministerstvu spravedlnosti dne 16. dubna 2007. Ministerstvo, které má povinnost prověřit žádosti v zákonné šestiměsíční lhůtě, požádalo stěžovatele dne 3. srpna 2007 o dodatečné dokumenty. Dne 27. srpna 2007 předložil stěžovatel ministerstvu požadované dokumenty. Dne 22. února 2008, tj. po deseti měsících a osmi dnech, ministerstvo uznalo, že řízení ve věci bylo nepřiměřeně dlouhé, a přiznalo stěžovateli odškodnění. Mezitím dne 6. listopadu 2007 podal stěžovatel proti ministerstvu žalobu o náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. Obvodní soud pro Prahu 2 vydal dne 20. září 2010 rozsudek a ten nabyl právní moci dne 9. listopadu 2010. Zdá se, že stěžovatel zmeškal lhůtu pro podání odvolání proti tomuto rozsudku.

52. Soud konstatuje, že stěžovatel vedl řízení o odškodnění po dobu více než tři a půl roku, aniž by dosáhl dostatečné nápravy. Jelikož Soud považuje délku řízení o odškodnění za nepřiměřenou a vzhledem k tomu, že dosud pravděpodobně neskončilo řízení ve věci samé, Soud akceptuje, že za těchto konkrétních okolností udělal stěžovatel vše, co od něj bylo možno rozumně očekávat, aby dosáhl nápravy na vnitrostátní úrovni, přestože pravděpodobně zmeškal lhůtu pro podání odvolání proti rozsudku ze dne 20. září 2010. V každém případě, pokud by stěžovatel řádně napadl rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2, odvolací řízení by dále prodloužilo již tak nepřiměřenou délku řízení o odškodnění.

53. Námitka vlády týkající se toho, že stěžovatel nevyčerpal vnitrostátní prostředky nápravy, tedy musí být odmítnuta.

3. Závěr

54. Soud prohlašuje, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 písm. a) Úmluvy. Dále konstatuje, že není nepřijatelná z žádného jiného důvodu. Je tedy třeba prohlásit ji za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

55. Soud poukazuje na to, že i přes skutečnost, že předmětné řízení bylo zahájeno dne 2. května 1988, období, které Soud bere v úvahu, začíná až dne 18. března 1992, kdy Úmluva vstoupila v platnost pro Českou republiku. Nicméně pro posouzení přiměřenosti délky řízení je třeba vzít v potaz stav, ve kterém se řízení v té době nacházelo (viz *mutatis mutandis Patera proti České republice*, č. 25326/03, § 97, 26. dubna 2007). Řízení pravděpodobně dosud neskončilo a od ratifikace Úmluvy Českou republikou trvalo již téměř 19 let.

56. Vláda tvrdí, že řízení se konalo na třech stupních soudní soustavy a že bylo velmi složité. Bylo třeba vypracovat řadu znaleckých posudků, během řízení byla přijata komplexní novela příslušného zákona a po smrti žalobkyně museli do řízení vstoupit její právní nástupci žijící v zahraničí. Také sám stěžovatel bránil znalci v získání potřebných údajů, byl opakovaně nemocen a hospitalizován a spolupráce s jeho často se měnícím právním zástupcem byla obtížná.

57. Soud opakuje, že vzhledem k různorodým typům řízení neexistují absolutní kritéria pro určení okamžiku, kdy se délka řízení stává nepřiměřenou. Je třeba vzít v úvahu všechny okolnosti případu, význam předmětu řízení pro jeho účastníky, složitost případu a chování účastníků a dalších osob (znalců či jiných), které jednájí nezávisle na soudu. Čím trvá řízení jako celek či na určité soudní úrovni déle, tím naléhavější je povinnost soudu provést opatření za účelem jeho urychlení či dokončení (viz z mnoha dalších *Sürmeli*, cit. výše, § 65).

58. V posuzovaném případě Soud uznává, že řízení bylo do určité míry složité. Bylo třeba pořídit několik znaleckých posudků a jejich dodatků, do řízení vstoupili dva žalobci žijící na Slovensku a příslušné zákony se během řízení změnily. Pokud jde o chování stěžovatele, dvakrát zabránil znalci v získání potřebných údajů a možná přispěl k délce řízení i tím, že několikrát změnil svého právního zástupce. Toto jednání však nemůže ospravedlnit celkovou délku řízení.

59. Soud zároveň zdůrazňuje, že první rozsudek byl vydán více než šest let po podání žaloby, druhý rozsudek byl vydán téměř pět let po zrušení prvního rozsudku, odvolací soud čtyřikrát zrušil rozhodnutí prvoinstančního soudu a v roce 2004 Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí nižších soudů, to vše z důvodu různých skutkových nebo právních chyb. Soud opakovaně judikoval, že stěžovatelům nelze klást k tíži to, že plně využívají prostředků nápravy, které jim vnitrostátní právní řád nabízí (viz mimo jiné *Schmidtová proti České republice*, č. 48568/99, § 65, 22. července 2003).

60. Soud dále poznamenává, že průtahy v řízení způsobené zdravím stěžovatele a smrtí žalobkyně byly následkem zásahu vyšší moci nezávislého na vůli vlády a stěžovatele, kterým tak nemohou být tyto průtahy vytýkány (viz *mutatis mutandis Bačák proti České republice*, č. 3331/02, § 29, 7. března 2006).

61. S ohledem na význam předmětu řízení pro stěžovatele, jeho věk, špatný zdravotní stav a skutečnost, že řízení se týkalo mimo jiné místa jeho bydliště, Soud musí souhlasit s Obvodním soudem pro Prahu 2, že řízení pro něj určitý význam mělo.

62. Poté, co Soud použil na posuzovaný případ výše uvedená kritéria stanovená ve své judikatuře, uzavírá, že řízení, které od 18. března 1992 trvalo 19 let, bylo nepřiměřeně dlouhé a nesplňuje požadavek „přiměřené lhůty“.

63. K porušení článku 6 odst. 1 tedy došlo.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

64. Stěžovatel v podstatě namítá, že neměl k dispozici účinný prostředek nápravy ohledně délky řízení ve smyslu článku 13 Úmluvy. Tento článek zní:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané [touto] Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

65. Vláda tvrdí, že článek 13 vyžaduje existenci systémové možnosti dosáhnout nápravy, bez ohledu na problémy, které by se mohly za určitých okolností při čerpání prostředků nápravy objevit a které by mohly zbavit stěžovatele povinnosti využít existujícího a obvykle účinného prostředku nápravy (viz *mutatis mutandis Denis Vasilyev proti Rusku*, č. 32704/04, § 136, 17. prosince 2009). Skutečnost, že v konkrétním případě nebyla stěžovateli na základě jinak účinného prostředku nápravy poskytnuta náprava buď vůbec, nebo ne v takové míře, která by jej zbavila postavení oběti porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, nemůže sama o sobě vést k závěru, že stěžovateli nebyl dán k dispozici účinný prostředek nápravy porušení daného práva (viz *Gordon-Krajcer proti Polsku*, č. 5943/07, § 32 až 34, 7. července 2009, a *Tekiela proti Polsku*, č. 35785/07, § 33 až 35, 13. ledna 2009).

66. Vláda zdůrazňuje, že Soud nerozhodl o porušení článku 13, i když odkázal na desítky konkrétních případů, v nichž bylo rozhodnuto, že Itálie porušila článek 6 z důvodu pozdní platby odškodnění za zdlouhavé řízení na vnitrostátní úrovni, a upozornil na další stovky podobných případů oznámených žalované vládě (viz *Simaldone*, cit. výše, § 80 a násl.).

67. V posuzovaném případě vláda nevidí žádný náznak toho, že by konkrétní okolnosti případu, mimo jiné potíže způsobené existencí pouze jednoho spisu pro účely dvou paralelních řízení, byly problémem, který obvykle provází řízení o odškodnění. Vláda je tedy přesvědčená, že na základě tohoto případu není možné obecně zpochybňovat účinnost tohoto prostředku nápravy.

68. Vláda rovněž uvádí, že stěžovatelovu nároku bylo částečně vyhověno Ministerstvem spravedlnosti do přibližně deseti měsíců, neboli relativně rychle. Příslušná částka byla odeslána stěžovateli téměř okamžitě. Ve svém stanovisku zaslaném 15. ledna 2010 vláda také tvrdí, že možné průtahy objektivně se vyskytující v řízení o odškodnění mohou být napraveny vyšším odškodněním (viz § 45 výše).

69. Soud již v posuzovaném případě rozhodl o porušení článku 6. Stěžovatel tedy má „hájitelnou námitku“ pro účely článku 13 Úmluvy.

70. Soud připomíná, že kompenzační prostředek nápravy zdlouhavého řízení zavedený zákonem č. 82/1998 Sb. byl shledán účinným (viz *Vokurka proti České republice* (rozhodnutí), č. 40552/02, 16. října 2007). Soud při této příležitosti vyjádřil obavy z nebezpečí možného prodloužení řízení o odškodnění, neboť žadatel nespokojený s výsledkem řízení před příslušným správním orgánem může poté podat žalobu k prvoinstančnímu soudu, proti jehož rozhodnutí může být podáno odvolání, a později dovolání nebo ústavní stížnost (tamtéž, § 61).

71. Soud opakuje, že článek 13 Úmluvy zaručuje dostupnost prostředku nápravy na vnitrostátní úrovni za účelem prosazení podstaty práv a svobod z Úmluvy. V posuzovaném případě využil stěžovatel možnosti žádat odškodnění za nemajetkovou újmu vyplývající z nepřiměřené délky řízení. Ministerstvo spravedlnosti a Obvodní soud pro Prahu 2 následně bez zbytečných průtahů uznaly porušení jeho práva na projednání věci a přiznaly mu spravedlivé zadostiučinění.

Soud zdůrazňuje, že Obvodní soud pro Prahu 2 vzal v úvahu délku řízení o odškodnění a přiznal z tohoto důvodu stěžovateli částku 30 000 Kč (1 216 €), aby mu poskytl dodatečné odškodnění jako kompenzaci za průtahy během řízení o odškodnění a nezpůsobil mu další újmu (viz *Martins Castro a Alves Correia de Castro*, cit. výše).

72. Soud bere na vědomí, že stěžovatel řádně nenapadl výše uvedené rozhodnutí a nežádal o vyšší odškodnění. Nehodnotí proto, zda byla přiznaná částka dostatečná pro účely námitky na poli článku 13.

73. Za konkrétních okolností projednávaného případu je Soud toho názoru, že nepřiměřená délka řízení o odškodnění nečiní prostředek nápravy podle zákona č. 82/1998 Sb. neslučitelným s článkem 13, tím spíše, že stěžovatel obdržel za tyto průtahy odškodnění, ačkoliv má dopad na rozhodování Soudu o otázce vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy stěžovatelem.

K porušení článku 13 Úmluvy tedy nedošlo.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

74. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

75. Stěžovatel spolu s vylíčením řízení před vnitrostátními soudy uvádí, že částka ve výši 384 615 € z titulu nemajetkové újmy nebude postačovat pro zmírnění jeho utrpení. Pokud jde o majetkovou škodu, stěžovatel požaduje částku 115 384 € a tvrdí, že tato částka odpovídá snížení hodnoty nemovitosti, která mu připadla.

76. Vláda poukazuje na to, že není zcela jasné, zda je toto prohlášení myšleno jako předložení nároku Soudu podle článku 41, nebo jako stěžovatelovo subjektivní hodnocení žádoucího výsledku vnitrostátního řízení. Vláda se v každém případě domnívá, že nárok z titulu majetkové škody postrádá příčinnou souvislost mezi škodou a porušením Úmluvy a není podložen důkazy. Vláda dále uvádí, že nárok z titulu nemajetkové újmy je nepřiměřený a stěžovatel již obdržel odškodnění u vnitrostátních orgánů.

77. Pokud jde o majetkovou škodu, Soud konstatuje, že pokud je rozsudek ze dne 14. října 2010 o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví pravomocný, stěžovatel neodůvodnil svůj odhad majetkové škody žádným objektivně ověřitelným způsobem (viz, *a contrario*, *Bořánková proti České republice*, č. 41486/98, § 65, 7. ledna 2003). Soud tedy nezjistil žádnou příčinnou souvislost mezi zjištěným porušením a tvrzenou majetkovou škodou a tento nárok zamítá.

78. Pokud jde o nemajetkovou újmu, zdá se, že stěžovatel žádá odškodnění alternativně buď od vnitrostátních orgánů, nebo od Soudu. Vzhledem k jeho špatnému zdravotnímu stavu a nepřiměřené délce řízení ve věci Soud stěžovateli na spravedlivém základě přiznává částku 2 100 €.

B. Náklady řízení

79. Stěžovatel také předložil Soudu fakturu vystavenou jeho právním zástupcem, který jej zřejmě zastupoval před Soudem v období od 17. prosince 2009 do 15. ledna 2010. Právní zástupce nezaslal žádné stanovisko ani jiné relevantní dokumenty a požadoval částku 7 038 € jako náhradu nákladů vynaložených v řízení před Soudem. Dne 1. února 2010 stěžovatel oznámil České advokátní komoře podvodné jednání svého právního zástupce.

80. Vláda uvádí, že vzhledem ke sporu stěžovatele s právním zástupcem není jasné, zda částku uvedenou na faktuře ve skutečnosti zaplatil.

81. Podle judikatury Soudu lze stěžovateli přiznat náhradu nákladů jen tehdy, pokud bylo prokázáno, že tyto náklady byly skutečně a nutně vynaloženy a jsou co do výše přiměřené. Vzhledem k dokumentům, které má k dispozici, a k výše uvedeným kritériím Soud v daném případě žádost o náhradu nákladů zamítá.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. *prohlašuje* většinou hlasů stížnost za přijatelnou;
2. *rozhoduje* pěti hlasy proti dvěma, že došlo k porušení článku 6 Úmluvy;
3. *rozhoduje* jednomyslně, že k porušení článku 13 Úmluvy nedošlo;
4. *rozhoduje* pěti hlasy proti dvěma,
  - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek podle článku 44 odst. 2 Úmluvy nabude právní moci, částku 2 100 € (dva tisíce sto eur) z titulu nemajetkové újmy a dále případnou částku daně; tato částka bude převedena na české koruny podle kursu platného ke dni zaplacení;
  - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
5. *zamítá* jednomyslně v ostatním návrh stěžovatele na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a sděleno písemně dne 26. května 2011 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Stephen Phillips
zástupce tajemnice

Dean Spielmann
předseda

V souladu s článkem 45 odst. 2 Úmluvy a článkem 74 odst. 2 Jednacího řádu Soudu je k tomuto rozsudku připojeno odlišné stanovisko soudkyně Power, ke kterému se připojila soudkyně Yudkivska.

D. S.
S. P.

NESOUHLASNÉ STANOVISKO SOUDKYNĚ POWER, KE KTERÉMU SE PŘIPOJILA SOUDKYNĚ YUDKIVSKA

Tento případ vyvolává otázku vztahující se k zásadě subsidiarity a já jsem hlasovala proti rozhodnutí většiny o porušení. Nesouhlasím s tvrzením, že pravidelné průtahy jsou vlastní každému systému a musí být nutně tolerovány. Akceptuji důležitost výkonu spravedlnosti způsobem, který neohrožuje její účinnost a důvěryhodnost (viz *Bottazzi proti Itálii* [velký senát], č. 34884/97, ESLP 1999-V).

V tomto případě bezpochyby došlo k významným průtahům. Je však jasné, že žalovaný stát bez váhání uznal tyto průtahy a při určení výše spravedlivého zadostiučinění vycházel z judikatury tohoto Soudu. Předmětné řízení bylo velmi problematické, šlo o spor ve věci společného jmění manželů [bezpodílového spoluvlastnictví manželů]. Bylo rovněž poměrně složité a zahrnovalo tři stupně soudní soustavy na vnitrostátní úrovni. Stěžovatelova bývalá manželka (žalobkyně) navíc zemřela a do řízení nastoupil její manžel. Ten také následně zemřel a do řízení vstoupili noví účastníci, z nichž někteří žili v zahraničí. Tyto objektivní skutečnosti nevyhnutelně přispěly ke značné délce řízení.

Vedle všech těchto skutečností, které nemohl nikdo ovlivnit, sehrál významnou roli v celkových průtazích sám stěžovatel. Byl samozřejmě oprávněn využít při několika příležitostech svého práva na odvolání, což také učinil, avšak nemůže zároveň přehlížet skutečnost, že tato odvolání vedla k prodloužení celkové délky řízení. Soud často opakuje, že stěžovatelé jsou sice oprávněni využít svých procesních práv, ale musejí nést následky, pokud to vede k prodávám (viz *mutatis mutandis* rozsudek *Buchholz proti Německu*, 6. května 1981, série A č. 42, str. 21 až 22, § 63).

Další průtahy byly způsobeny skutečností, že stěžovatel se choval dosti obstrukčně, neboť odmítal umožnit znalcům jmenovaným soudem určit hodnotu společného jmění manželů. Kromě problémů se znalci měl rovněž obtíže se svým právním zástupcem a několikrát zrušil své pokyny. Ve spisu není žádný důkaz o tom, že by žádal vnitrostátní soudy o urychlení řízení. Stejně tak neexistuje žádný důkaz o vleklých průtazích (po ratifikaci) v řízení nebo o dlouhých obdobích nečinnosti, za které by mohl stát nést odpovědnost. Ve světle všech těchto okolností je stupeň zavinění státu za tvrzené průtahy výrazně nižší.

I přes výše uvedené skutečnosti orgány České republiky uznaly, že řízení bylo zdlouhavé, a stěžovatele za to odškodnily. Při řízení o odškodnění tyto orgány pečlivě a důkladně předmětné řízení prošetřily. Vzhledem k chybějícím důkazům o zjevné nerozumnosti jejich hodnocení není podle mého názoru vhodné, aby tento Soud zasahoval do posouzení míry zavinění všech zúčastněných. Přestože stěžovatel zjevně přispěl k celkové délce řízení, vnitrostátní orgány přistoupily k tomu, že mu přiznaly významnou částku jako odškodnění.

Po přezkoumání toho, co již učinily vnitrostátní soudy, tento Soud rozhodl o mírném zvýšení přiznané částky. Zásadně nesouhlasím s přístupem senátu v tomto ohledu. Ohled na zásadu subsidiarity vyžaduje, aby se Soud spokojil s tím, že ke skutečnému uznání porušení došlo, a že tedy bylo poskytnuto přiměřené odškodnění. Domnívám se, že není vhodné ani obezřetné, aby tento Soud znovu přehodnocoval hodnocení a zvyšoval částku přiznanou na vnitrostátní úrovni za situace, kdy celkem zjevně již došlo k pečlivému zhodnocení odpovědnosti za průtahy a k přiznání přiměřené částky odškodnění za ně.